

RAPOR

GOLAN'DAN SÜVEYDA'YA: İsrail'in Devrim Sonrası Suriye Politikası

KUTLUHAN GÖRÜCÜ

AĞUSTOS 2026 | SAYI: 277

GOLAN'DAN SÜVEYDA'YA: İsrail'in Devrim Sonrası Suriye Politikası

KUTLUHAN GÖRÜCÜ

Katkı Sağlayan:
BEDİRHAN EKİN SELİMOĞLU

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları 277

I. Baskı: 2026

ISBN: 978-625-5703-76-7

Editörya: Ebrar Üzümcü, Berrin Afacan, Mustafa Said İşeri

Mizanpaj: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | [@setavakfi](https://www.instagram.com/setavakfi)

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | [@setadc](https://www.instagram.com/setadc)

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY

berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM

Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET | 7

GİRİŞ | 9

İSRAİL'İN HAVA SALDIRILARI: SURİYE'Yİ HİZALAMA ARAYIŞI | 11

İSRAİL'İN KARA SALDIRILARI: SINIRLARIN SİLİNMESİ, YILDIRMA
VE İNSANSIZLAŞTIRMA | 15

İSRAİL'İN CEBEL BAŞAN PROJESİ:
DÜRZİLERİN ARAÇSALLAŞTIRILMASI | 21

İSRAİL'İN İŞGALİ SÖYLEMSEL MEŞRULAŞTIRMA STRATEJİSİ:
GÜVENLİK, TEHDİT VE DÜRZİ HİMAYESİ | 27

ABD'NİN ARA BULUCULUĞUNDA
SURİYE-İSRAİL MÜZAKERELERİ | 31

ŞAM'IN TEL AVİV'İN İŞGAL SİYASETİNE KARŞI İZLEDİĞİ YOL:
ÜÇ TEMEL YAKLAŞIM | 37

SONUÇ | 41

KAYNAKÇA | 45

ÖZET

Bu rapor 8 Aralık 2024 devriminin ardından Suriye’de değişen siyasi statüko karşısında İsrail’in benimsediği yeni askeri, diplomatik ve söylemsel stratejileri verilerle analiz etmektedir. İç savaşın başından itibaren zayıflatılmış bir Esed rejimini tolere eden İsrail, devrim sonrası kurulan Ahmed Şara liderliğindeki yeni yönetimi ontolojik bir tehdit olarak kodlamış ve Suriye politikasında radikal bir kırılmaya gitmiştir. Bu bağlamda hava ve kara saldırılarının niceliği ve niteliği benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşırken Golan Tepeleri’ndeki işgal hattı fiilen genişletilmiştir.

Rapor, İsrail’in Suriye’nin güneyindeki (özellikle Süveyda) Dürzi nüfusu ve Hikmet Hicri liderliğindeki milis güçlerini araçsallaştırarak kendisine müzahir nüfuz ve olası işgal sahası oluşturma çabasına dikkat çekmektedir. Eş zamanlı olarak yürütülen Suriye-İsrail diplomatik müzakereleri Tel Aviv tarafından sahadaki yeni fiili durumu meşrulaştırma aracı olarak kullanılmaktadır. Buna karşılık Şam yönetimi doğrudan askeri çatışmadan kaçınarak ABD ve Türkiye gibi aktörler üzerinden diplomatik dengeleme, devlet ve savunma sanayii kapasitesi inşası ve uluslararası yatırımları ülkeye çekerek uluslararası caydırıcılık üretme eksenli asimetrik bir strateji izlemektedir.

GİRİŞ

Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren İsrail'in temel stratejisi, sınırlarında zayıf ve kontrol edilebilir bir rejimin varlığını sürdürmesi üzerine inşa edilmiştir. Bu dönemde İsrail'in askeri angajmanı büyük ölçüde İran destekli milislerin ve stratejik mühimmat transferlerinin engellenmesiyle sınırlı kalmıştır. Ancak 7 Ekim 2023 Aksa Tufanı Operasyonu'nun meydana getirdiği güvenlik travması ve hemen ardından 8 Aralık 2024'te Esed rejiminin çöküşü, Tel Aviv'in Suriye politikasında temel bir doktrin değişikliğine gitmesine neden olmuştur. Cihatçı bir arka plana sahip Heyet Tahrirü's-Şam (HTŞ) kökenli yeni yönetimin uluslararası tanınırlık kazanarak iktidarını konsolide etmesi, İsrail tarafından hem ontolojik bir güvenlik tehdidi olarak algılanmış hem de yeni işgallerin bahanesi olarak kullanılmıştır.¹

Bu rapor İsrail'in devrim sonrası Suriye'ye yönelik çok katmanlı nüfuz sahası oluşturma ve işgal stratejisini mercek altına almaktadır. Bu kapsamda istatistiksel verilerden azami ölçüde faydalanmaktadır. Raporun ilk bölümü İsrail'in 2025 itibarıyla devasa boyutlara ulaşan hava ve kara saldırılarının istatistiksel,

1 Muhammed Hüseyin Mercan, "İsrail'in Esed Rejimi Sonrası Suriye Politikası: Vur, Zayıflat ve Etkisiz Kıl", içinde *Yeni Suriye ve Uluslararası Aktörler*, ed. Kemal İnät ve Nebi Miş (İstanbul: SETA Yayınları, 2025), 107-108.

dönemsel ve taktiksel analizini sunmaktadır. Bu noktada kırılma noktalarına temas edilerek Aksa Tufanı ve Esed rejiminin devrilmesinin ardından yaşanan değişimlere dikkat çekilmektedir.

İkinci bölüm Tel Aviv yönetiminin Süveyda merkezli Dürzi ayrılıkçılığı araçsallaştırmasını ve Cebel Başan² projesiyle Suriye'nin güneyini ele almasını incelerken teolojik zeminine de dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra Süveyda'da Hicri liderliğindeki milis yapılanmanın bağımsızlık talebi ile İsrail'in bölge siyasetinin örtüşen noktalarına temas etmektedir. Üçüncü bölüm Bin-yamin Netanyahu yönetiminin bu işgal stratejisini hangi söylem mimarisi (güvenlik, terör ve Dürzi himayesi) ile uluslararası kamuoyuna pazarladığı ve işgali nasıl realize ettiğini tartışmaktadır.

Dördüncü bölümde ABD'nin ara buluculuğunda yürütülen İsrail-Suriye müzakerelerinin kronolojisi, kırılma anları ve çıkmazları incelenmektedir. Son bölümde ise Şam yönetiminin İsrail yayılmacılığına karşı geliştirdiği üç katmanlı ve birbirini takip eden mücadele stratejisi değerlendirilmektedir.

2 “Başan” ifadesi Tevrat'ta geçen ve Yahudilerin Suriye'nin güneyi ile Ürdün'ün kuzeyini içine alan bir bölgeye verdiği isimdir.

İSRAİL'İN HAVA SALDIRILARI: SURİYE'Yİ HİZALAMA ARAYIŞI

Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren İsrail'in Esed rejiminin iktidarda kalmasını stratejik bir tercih olarak benimsediği ifade edilebilir.³ Zayıflamış bir rejim, İsrail için oldukça tercih edilebilir bir seçenek olarak ortaya çıkmıştır. Ancak 2011 sonrasında İran'ın ve desteklediği Şii milislerin Suriye'de artan varlığı, İsrail'i her geçen gün daha fazla tedbir almaya ve önleyici saldırı gerçekleştirmeye iten faktörlerin başında gelmiştir.

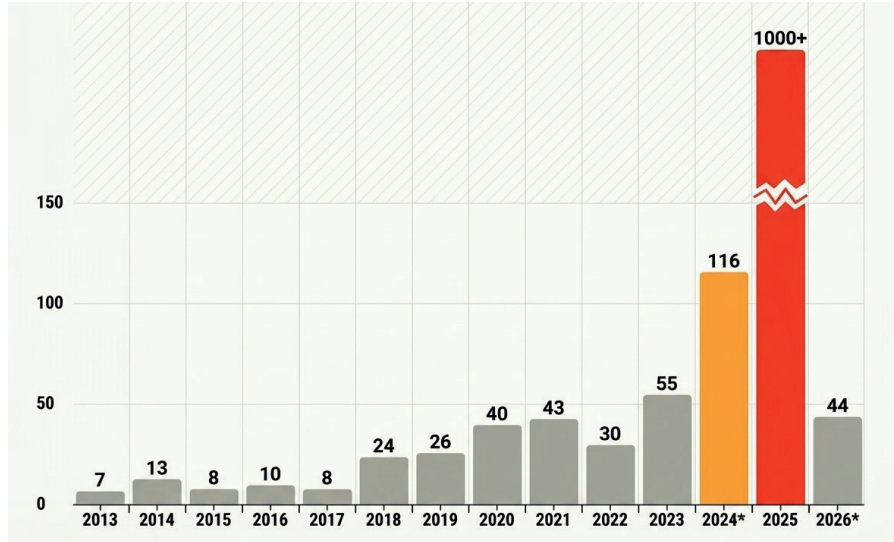
Grafik 1'de görüldüğü üzere İsrail'in Suriye'ye yönelik gerçekleştirdiği hava saldırıları sayısında 2018, ilk kırılmanın yaşandığı yıldır. Çünkü Esed rejimi, Rusya ve İran'ın desteğiyle Suriye'nin güneyinde kontrolü tamamen sağlayarak Dera kentini hakimiyet tesis etmeye başlamıştır.⁴ Bu dönemden itibaren İran, örtülü bir şekilde varlık gösterirken İsrail, Suriye'de önleyici hava saldırılarını artırmış ve giderek artan bir yoğunlukta Tahran yönetimi ve onun desteklediği Şii milis unsurlarını hedef alan hava saldırıları gerçekleştirmiştir. İsrail, hava saldırılarının yanı sıra

3 "Israel Wanted Syria's Assad to Remain in Power, Says Turkish FM", The New Arab, 16 Aralık 2024, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.newarab.com/news/israel-wanted-syrias-assad-remain-power-says-turkish-fm>; Spencer Ho, "Ex-IDF Chief: Israel Prefers That Assad Stay in Power", The Times of Israel, 11 Aralık 2013.

4 "Suriye Ordusu 7 Yıl Önce İsyanın Başladığı Dera Kentini Geri Aldı", BBC Türkçe, 12 Temmuz 2018.

İran ve desteklediği Şii unsurların Suriye'nin güneyinde varlık bulundurma-
ması adına Rusya nezdinde diplomatik girişimlerde de bulunmuştur.⁵

Grafik 1. İsrail'in Suriye'ye Yönelik Hava Saldırıları (2013-2026)

Kaynak: Yazar tarafından açık kaynaklar derlenerek hazırlanmıştır.

* 2024'e ait veri Saldırganlığı Caydırma Operasyonu'nun başlangıç tarihi olan 27 Kasım'a kadar olan süreyi kapsamaktadır. 2025'in verisi tüm yılı içermektedir. 2026'ya ait veri ise 19 Ağustos'a kadar olan hava saldırılarını kapsamaktadır.

İsrail'in Suriye'deki İran varlığına yönelik uyguladığı askeri angajmanda ikinci kırılma ise 7 Ekim 2023'teki Aksa Tufanı'nın ardından meydana gelmiştir. Nitekim İsrail bu süreçte Suriye'ye yönelik hava saldırılarını artırmış, 2023'te 55 olan saldırı sayısı Saldırganlığı Caydırma Operasyonu'nun başlangıç tarihi olan 27 Kasım 2024'e kadar 116'ya ulaşmıştır. Bu süreçte üst düzey İran askerlerine yönelik hava saldırıları da gerçekleşmiş, İsrail direkt olarak İran'ın Şam Büyükelçiliği yerleşkesini dahi hedef almıştır.⁶

Aksa Tufanı sonrasında İsrail'in İran ve Hizbullah'a yönelik saldırılarını artırması, Hizbullah'ın büyük ölçüde Lübnan'a çekilmesi, Şii milislerin önemli kayıplar vermesi, Rusya'nın Ukrayna'yı işgale yoğunlaşması ve Esed rejiminin giderek zayıflaması, 27 Kasım 2024'te başlatılan Saldırganlığı Caydırma Operasyonu'nun kısa sürede rejimin çöküşüyle sonuçlanmasına

5 İbrahim Hamidi, "2 Years Later, Deal in Southern Syria Draws Worrying Scenario for Country's Future", *Şarkul Avsat*, 29 Eylül 2020.

6 "İran'ın Şam'daki Diplomatik Misyona 'İsrail'in Saldırısında' 2 General Dahil 7 Yetkili Öldü", *Anadolu Ajansı*, 1 Nisan 2024.

zemin hazırlamıştır.⁷ Bu gelişmeler, Tel Aviv'in mevcut askeri stratejisini yeniden değerlendirmesine yol açmış; Şara liderliğindeki yeni yönetim büyük bir tehdit olarak değerlendirilirken yaşanan süreç yeni işgaller için bir fırsat olarak görülmüştür.

Nitekim İsrail 27 Kasım sonrasında yüzlerce hava saldırısı düzenleyerek rejimden kalan stratejik silahları, askeri üsleri, hava savunma sistemlerini, mühimmat depolarını ve istihbarat merkezlerini hedef almıştır.⁸ Bu hava saldırılarına paralel olarak Golan Tepeleri'ndeki işgalini tampon bölgeyi de aşacak şekilde genişletmiş ve kuzeyde Hermon Dağı'na kadar uzatmıştır. Söz konusu işgal ve saldırılar ek olarak Suriye'nin güneyini silahsızlandırılmış bölge ilan etmiş ve kendisini Dürzilerin hamisi olarak konumlandırmıştır.⁹ Nitekim Temmuz 2025'te İsrail, Şam hükümetinin Süveyda'da asayışı sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği müdahaleye karşı Suriye Savunma Bakanlığı ve Halk Sarayı da dahil olmak üzere çeşitli hedeflere hava saldırıları¹⁰ düzenleyerek Hicri liderliğindeki Dürzi milislerin mevcudiyetini korumuş ve bu desteğini günümüz itibarıyla da geliştirilmiştir.

Fotoğrafın bütününe bakıldığında İsrail'in Suriye'ye yönelik hava saldırılarının yalnızca askeri "tehditler"i bertaraf etmeyi değil işgal sahasını genişletmeyi ve yeni yönetimin hareket alanını sınırlandırmayı amaçlayan daha geniş bir stratejinin parçası olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Suriye'nin Esed rejiminden devraldığı askeri altyapı, ekipman ve mühimmat stoku dahi İsrail saldırılarının hedefi olmuştur. Yine Suriye ordusunun hava kuvvetlerine ilişkin kapasite inşasına ilişkin adımları, İsrail tarafından hedef alınırken Türkiye'nin konuşlanması muhtemel askeri üslere yönelik de Tel Aviv'in hava saldırılarıyla önleyici saldırılar gerçekleştirdiği görülmüştür.¹¹

7 "Saldırganlığı Caydırma Operasyonu... Esad Rejimini Deviren Saatlerin Hikayesi", Suriye Arap Haber Ajansı (SANA), 27 Kasım 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://sana.sy/tr/syria/2272316>.

8 Muaz Abdullah ve Valentin d'Hauthuille, "Syria: Israeli Airstrikes Reach All-Time High after Assad Regime Falls", ACLED, 19 Aralık 2024, erişim 17 Temmuz 2026, <https://acleddata.com/brief/syria-israeli-airstrikes-reach-all-time-high-after-assad-regime-falls>.

9 Ahmet Furkan Mercan, Ömer Koparan ve Muhammed Karabacak, "Suriye Ordusu Süveyda Kentinden Tamamıyla Çekildi", Anadolu Ajansı, 17 Temmuz 2025.

10 "Ceasefire Collapses in Syria's Suwayda as Israel Threatens Escalation", Al Jazeera, 16 Temmuz 2025.

11 Prime Minister of Israel, The Prime Minister's Office: Israel and Syria agreed to a status quo in security matters, which Syria was on the verge of breaching by permitting Turkish troops to deploy at an airbase near Aleppo. Israel repeatedly warned Syria that such a deployment would pose a threat to Israel's security. Syria chose to ignore these warnings. Israel will not tolerate threats to its security, and would welcome a return to the status quo, X, 18 Ağustos 2026, <https://x.com/sijilsy/status/2052107752214778321?s=20>.

Şam yönetiminin Süveyda'da yeniden denetim kurma girişimiyle birlikte İsrail saldırılarının yoğunlaşması Tel Aviv'in merkezi yönetimin ülkenin güneyindeki varlığını da doğrudan bir tehdit olarak algıladığını ortaya koymuştur. Esed döneminde 2013 ile 27 Kasım 2024 arasında yaklaşık 380 saldırı düzenleyen İsrail'in Şara yönetiminin ilk yılında bu sayıyı bini aşacak ölçüde artırması, Halk Sarayı ve Savunma Bakanlığını dahi hedef alması, yeni yönetime yönelik baskısının ve tehdit algısının boyutunu göstermektedir. Bu tablo ise İsrail'in Hicri liderliğindeki Dürzi milisler ve yerel tahakkümleri üzerinden bölgedeki kırılganlığı derinleştirerek Suriye'nin güneyini müdahaleye açık tutmaya ve Şam yönetimini kendi güvenlik öncelikleri doğrultusunda ve belirli bir kapasite sınırında hizalamaya çalıştığı yönündeki değerlendirmeleri güçlendirmektedir.

İSRAİL'İN KARA SALDIRILARI: SINIRLARIN SİLİNMESİ, YILDIRMA VE İNSANSIZLAŞTIRMA

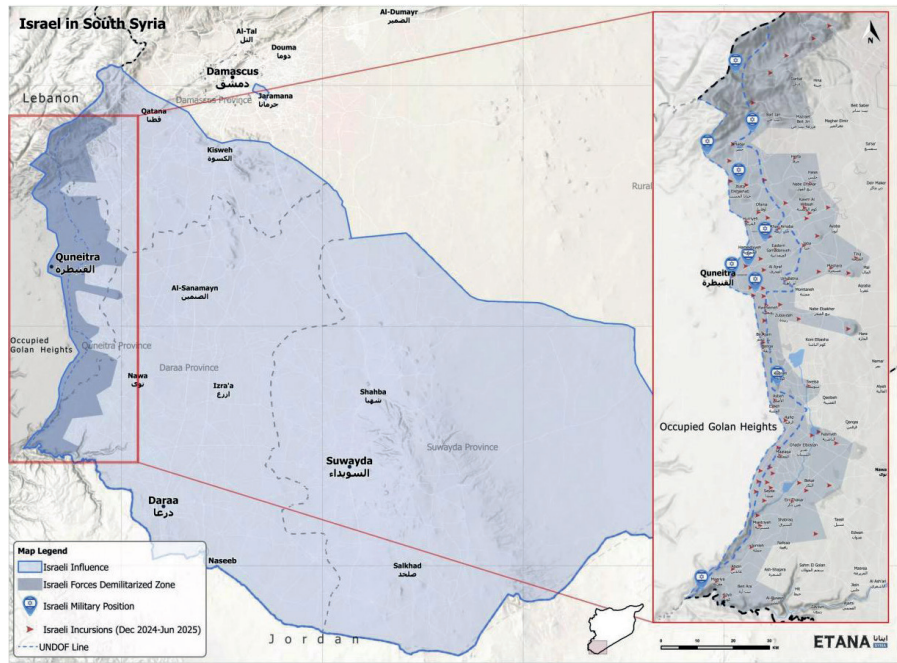
İsrail, Esed rejimi sonrasında HTŞ geçmişli bir iktidarı ontolojik bir düşman olarak kodlamıştır. Bu durumun temelinde Şara yönetiminin cihatçı bir arka plana sahip olması, ülkenin büyük bir çoğunluğunu teşkil eden Sünni kitleler tarafından desteklenmesi ve Şara'ya yönelik başta Arap dünyası olmak üzere her geçen gün artan ilgi ve desteğin olduğu ifade edilebilir. Tüm bunların yanında bölgesel bir güç olarak Türkiye'nin Suriye'nin stratejik bir müttefiki olarak tezahür etmesi, İsrail'i endişelendiren bir diğer husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Suriye kısa sürede başta ABD, Çin, Rusya ve Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere tüm dünya devletleri nezdinde saygın bir konuma gelmiştir. Bu durum ise Tel Aviv açısından hiç tercih etmediği bir Suriye tablosu ortaya çıkarmıştır.

Bu beklenmedik iktidar değişimi ve bölgesel dönüşüm 7 Ekim'in meydana getirdiği güvenlik travmasıyla birlikte değerlendirildiğinde Tel Aviv'i hızla önlem almaya yöneltmiştir. Bu süreçte İsrail, hava saldırılarını yoğunlaştırmanın yanı sıra 1974 tarihli anlaşmayı¹² fiilen geçersiz sayarak Golan Tepeleri'ndeki tampon bölgeyi aşarak kara işgalini genişletmiştir. İsrail bu adım-

12 Nouraldein Ghanem, "Israel's Activity in Golan Heights Buffer Zone Violates 1974 Agreement — UN", TRT World, 10 Aralık 2024.

larını geçici tedbirler olarak nitelendirse de ne Şam yönetimiyle yürütülen müzakerelerde geri çekilme taahhüdünde bulunmuş ne de aradan bir buçuk yılı aşkın süre geçmesine rağmen işgal ettiği bölgelerden çekilmiştir. Aksine Hermon Dağı'ndaki varlığını süresiz olarak devam ettireceğini açıklamıştır.¹³ Harita 1'de söz konusu yeni işgal alanları, askeri konuşlanmalar ve İsrail'in silahsızlandırılmış bölge olarak tasvir ve ilan ettiği alan gösterilmiştir. Şam yönetiminin ise Tel Aviv'in söz konusu silahsızlandırılmış bölge ilanını kabul etmemekle birlikte bölgede İsrail'e bahane unsuru oluşturabilecek geniş çaplı bir askeri varlıktan fiilen kaçındığı da müşahade edilmektedir.

Harita 1. İsrail'in Suriye'nin Güneyindeki İşgali ve Hedeflediği Nüfuz Alanı

Kaynak: "Israel in South Syria", ETANA Syria, 21 Ağustos 2025, erişim 17 Temmuz 2026, https://cdn.etanas-yria.org/file/2025/08/Israel-in-South-Syria_ETANA-scaled.webp.

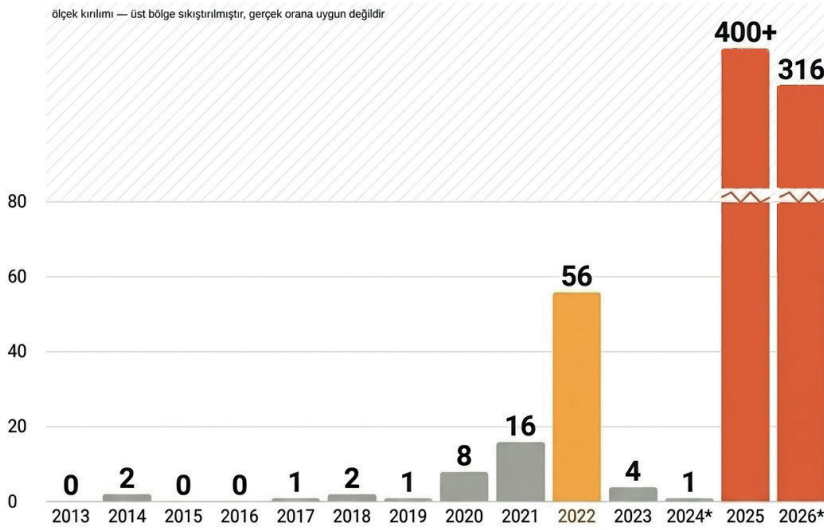
İsrail'in hava saldırılarının yanı sıra Golan Tepeleri'ni aşarak Suriye topraklarında genişlettiği askeri varlığa Şam yönetiminin yalnızca diplomatik açıklamalarla karşılık vermesi, Tel Aviv'in hareket alanını genişleten başlıca etkenlerden biri olmuştur. Bu tutum İsrail'in özellikle Kuneytra kırsalında askeri

¹³ Menna Alaa el-Din vd., "Israel Says Its Troops in Syria will Remain atop Mt Hermon Indefinitely", Reuters, 28 Ocak 2025.

operasyonlar düzenlemesi, yerel düzeyde müdahalelerde bulunması ve zaman zaman gözaltı faaliyetlerine yönelmesine elverişli bir zemin hazırlamıştır.

Şam yönetimi, iktidarı devraldığı andan itibaren son derece güç bir ikileme karşı karşıya gelmiştir. Bir yanda yönetici kadronun cihatçı geçmişinin uluslararası meşruiyet üzerinde oluşturduğu kuşku ve şüphelerin yanı sıra ülkenin ağır diplomatik, siyasi, ekonomik ve güvenlik sorunları yer alırken diğer yanda ise İsrail’le doğrudan bir çatışmaya girilmesi halinde ne ABD’nin ne de Batılı devletlerin mevcut yönetimi meşru bir aktör olarak tanıma ve destek sağlama ihtimalini koruyabilme kaygısı bulunmaktadır. Olası bir çatışmanın yalnızca dış desteği ve uluslararası tanınırlığı tehlikeye atmayacağı aynı zamanda yeni yönetimin iktidarını sürdürebilme kapasitesini de zayıflatacağı değerlendirilmiştir.

Grafik 2. İsrail’in Suriye’ye Yönelik Kara Saldırıları (2013-2026)

Kaynak: Yazar tarafından açık kaynaklar derlenerek hazırlanmıştır.

* 2024'e ait veri Saldırganlığı, Caydırma Operasyonu'nun başlangıç tarihi olan 27 Kasım'a kadar olan süreyi kapsamaktadır. 2025 verisi tüm yılı içermektedir. 2026'ya ait veri ise 19 Ağustos'a kadar olan kara saldırılarını kapsamaktadır.

Söz konusu ikilem ve çevresel ortam, İsrail'i Suriye sahasında dokunulması güç bir aktöre dönüştürmüştür. Bu nedenle Temmuz 2025'te doğrudan Şam hükümetini hedef alan saldırılara dahi mütekabiliyet uygulanamamıştır. 2026 itibarıyla da İsrail, Şam hükümetinin söz konusu ikilemi ve uluslararası hukuku hiçe saymanın kendisine herhangi bir yaptırım oluşturmaması ne-

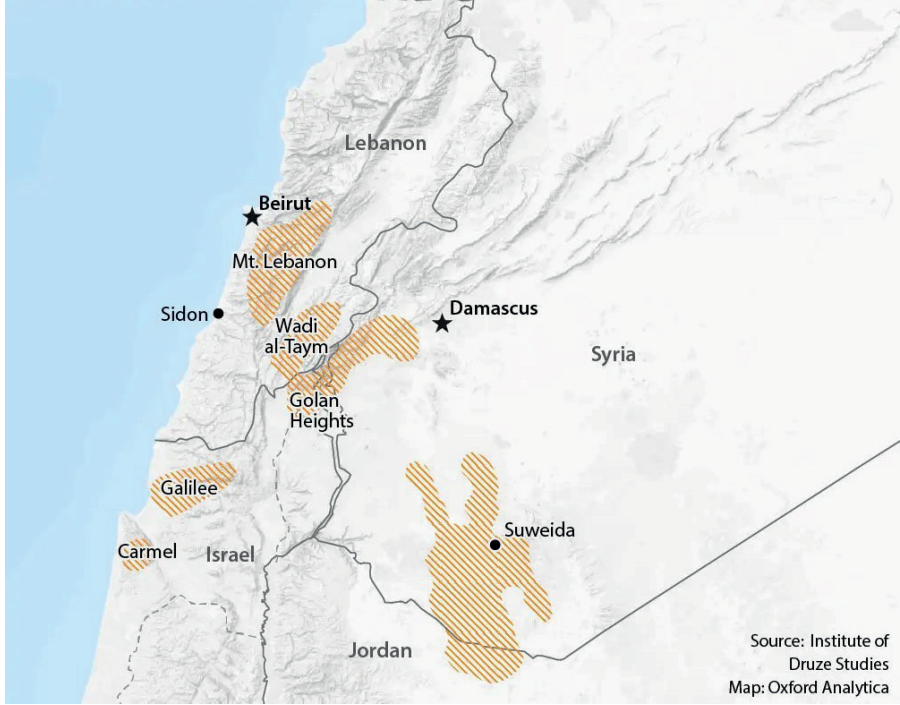
larının yapıldığı iddia edilebilir. Bu noktada Dürzilerin araçsallaştırıldığı ve söz konusu işgal için kritik önem taşıdıkları görülmektedir. Bir sonraki bölümde bu konu detaylarıyla incelenmektedir. Bu hususta Şam'ın ne tür bir savunma mekanizması gerçekleştireceği de oldukça az tartışılan hususların başında gelmektedir. Bu husus da ayrı bir bölüm olarak raporun sonunda değerlendirilmiştir.

İSRAİL'İN CEBEL BAŞAN PROJESİ: DÜRZİLERİN ARAÇSALLAŞTIRILMASI

Suriye, Lübnan, Ürdün ve İsrail'de belirgin bir nüfusa sahip olan Dürzilerin sayısal olarak en çok nüfusa sahip olduğu ülkenin Suriye olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte söz konusu dört ülkedeki toplam Dürzi nüfusunun yaklaşık 1 milyon civarında olduğu ifade edilmektedir.¹⁹ Suriye demografisindeki çeşitliliğe bakıldığında ise Dürzilerin anlamlı bir büyüklüğe sahip olmadığı müşahade edilmektedir. Dürzilerin Süveyda eyaletinin önemli bir bölümünde ve Şam'ın güneyindeki bazı bölgelerde yoğun olarak yaşadıkları görülmektedir.

¹⁹ Ömer Faruk Mandanoğlu, "Suriye-İsrail Sınırındaki Çatışmalarda Ön Plana Çıkan Dürziler Kimdir?", Anadolu Ajansı, 17 Temmuz 2025.

Harita 2. Ortadoğu'da Dürzi Toplulukları

Kaynak: "Middle East: Main Druze Communities", Ain Zhalta, erişim 17 Temmuz 2026, <https://ain-zhalta.com/azdata/images/Druze-Map-Lebanon.webp>.

İsrail ile Dürzi toplumu arasındaki ilişkilerin 1948'den itibaren daha görünür hale geldiği ve bu ilişkinin Dürzi toplumunun tamamını kapsamakla birlikte toplumun belirli kesimleri ile Tel Aviv arasında bir tür iş birliği ve yakınlaşma zemini oluşturduğu ileri sürülebilir. Bugün gelinen noktada Suriye'deki halk ayaklanmasının başlangıç döneminde Esed rejimiyle birlikte hareket eden ancak devam eden yıllarda rejimle ilişkileri bozulan Dürzilerin Süveyda'da giderek otonomi arayışı içinde oldukları görülmüştür. Özellikle 2020'de başlayan ancak 2023'ten sonra tam anlamıyla Esed rejimiyle kopuşu temsil eden protesto gösterileri 8 Aralık 2024 devrimiyle de son bulmamış, Dürziler yeni dönemde en asgari şekliyle bölgesel farklılığın yönetime yansıdığı bir modeli talep etmiştir.²⁰

Devrim sonrası dönemde Dürzilerin önde gelen liderleri ile Şam yönetimi arasında yürütülen müzakere süreçlerinde anlaşma sağlansa da her

²⁰ Kutluhan Görücü, "Süveyda Protestolarının Anlamı ve Suriye'nin Geleceği", *SETA Analiz*, sayı 421 (Haziran 2024): 11.

seferinde anlaşmayı bozan ve gerilimi tırmandıran Hikmet Hicri olmuştur. Nitekim söz konusu müzakere ve gerilim süreci, Temmuz 2025'te Şam yönetiminin Süveyda'da yaşanan asayiş olaylarına (Dürzi milisler ile Arap aşiretlerinin çatışması) istinaden kentte kontrolü sağlamaya çalışması, İsrail'in de hava saldırılarıyla dahil olduğu bir çatışma ortamını doğurmuştur. Bu süreç Şam yönetiminin Washington aracılığıyla yapılan anlaşma neticesinde geri çekilmesiyle sonuçlanırken Hicri ise çatışma süresince bünyesine kattığı diğer Dürzi milis gruplar ve Tel Aviv'den aldığı destekle Süveyda'da tek hakim güç konumuna gelmiştir.

Temmuz 2025'ten günümüze kadar Hicri ve ona bağlı milis gruplar tarafından gerçekleştirilen eylemler şunlardır:

- Süveyda'da mukim olan Bedevi Arap aşiretlere yönelik katliam gerçekleştirilmesi ve bu aşiretlerin zorla yerinden edilmesi²¹
- Temmuz 2025 çatışmalarından sonra Hicri'nin daha görünür bir şekilde Şam ile hiçbir uzlaşma çabasının olmaması ve bağımsızlık talebinde bulunması²²
- Ağustos 2025'te Hicri liderliğinde Dürzi milisleri birleştirmek adına Ulusal Muhafızlar ismiyle bir yapının kurulması²³
- Şam yönetimiyle yakın ilişkisi olduğu bilinen Dürzi Şeyh Raid Metni ve Şeyh Falhut'un Hikmet Hicri'ye bağlı militer yapılarca öldürülmesi²⁴
- Şam yönetimiyle yakın olduğu bilinen bazı Dürzi grupların bölgede yoğun baskı altına alınarak çoğu zaman tutuklamalar ve hak mahrumiyetlerine uğratılmaları²⁵

21 Ahmet Karaahmet, Ömer Koparan ve Ahmet Furkan Mercan, "Süveyda'da Zorla Yerinden Edilen Bedevi Arap Aileler Tahliye Edildi", Anadolu Ajansı, 21 Temmuz 2025.

22 Redhwan Khutabi, "Hikmet el-Hicri Süveyda'da Bağımsız Devlet Çağrısını Yineledi", Fokus+, 5 Eylül 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.fokusplus.com/ozetle/hikmet-el-hicri-süveydada-bagimsiz-devlet-cagrisini-yineledi>.

23 "Under the Banner of 'National Guards' | al-Suwaita Factions Announce Formation of 'Unified National Army'", Syrian Observatory for Human Rights, 23 Ağustos 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.syria.ahr.com/en/368396>.

24 "Süveyda'da Şeyh Falhut, el-Hicri Bağlantılı Silahlı Grup Tarafından Öldürüldü", Suriye Arap Haber Ajansı (SANA), 3 Aralık 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://sana.sy/tr/syria/2272989>.

25 "Suwayda, the 'National Guard' Accuses Detainees of 'Conspiring with Damascus'", Enab Baladi, 30 Kasım 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://english.enabbaladi.net/archives/2025/11/suwayda-southern-syria-the-national-guard-accuses-detainees-of-conspiring-with-damascus>; Charles Lister, "'&There's no freedom of expression or of the press in #Suwayda. If you dissent from the view of Hijri's militias, or agree with the #Damascus authorities, you're threatened with death at any moment.' - #Druze journalist, speaking anonymously", X, 2 Nisan 2026, https://x.com/Charles_Lister/status/2039702070320632023.

- Hicri'nin açıklamalarında “Cebel el-Arab” bölgesinden bahsederken Tevrat ve İncil'de Suriye'nin güneyini nitelemek için kullanılan ve aynı zamanda İsrail merkezli politik literatürde de karşılık bulan “Cebel Başan” ifadesini kullanmayı tercih etmesi²⁶
- Hicri tarafından yapılan açıklamalarda ABD/İsrail-İran savaşı esnasında İsrail yanlısı tutum sergilenmesi ve Netanyahu'nun politikalarının bölge için bir umut ışığı olarak nitelendirilmesi²⁷
- Hicri tarafından Süveyda vilayetindeki Yüksek Hukuk Komitesinin feshedilmesi²⁸
- Süveyda Eğitim Öğretim Müdürü Safvan Belan'ın Şam ile iş birliği içinde olması gerekçesiyle görevinden uzaklaştırılması²⁹
- Hicri'ye bağlı Dürzi grupların Suriye'den ayrılma talebiyle gerçekleştirdikleri eylemlerde İsrail bayrağı ve Netanyahu'nun resimlerine yer vermeleri.³⁰

Bahsi geçen hususlar birlikte değerlendirildiğinde Hicri liderliğindeki Dürzi yönetiminin Şam yönetimiyle herhangi bir uzlaşma arayışı içerisinde olmadığı ve yalnızca Suriye yönetimiyle değil toplumsal olarak da Dürzileri Suriye'den ayırıştırmaya yönelik bir strateji uyguladığı ifade edilebilir. Bu durumun temelinde ise Hicri ve milis unsurlarının direkt olarak Tel Aviv'den finanse edilen bir yapıya bürünmeleri ve dolayısıyla uzun vadeli olarak Suriye devletinin bölgede egemenliğini kaybettiğine ilişkin inançlarının etkili olduğu söylenebilir.

26 İbrahim Bozan, “Dürzi Lider Hikmet Hicri'den İsim Oyunu: Neyi Hedefliyor?”, Fokus+, 16 Ekim 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.fokusplus.com/siyaset/durzi-lider-hikmet-hicriden-isim-oyunu-neyi-he-defliyor>.

27 Mahfil, “Dürzi milis lideri Hikmet el Hicri, İran'a karşı savaşta İsrail'e desteğini açıkladı: ‘Trump ve Netanyahu liderliğindeki ittifakın kararlı adımlarını destekliyoruz. Bu hamleler, Orta Doğu'daki yıkımın köklerini kazımak için bir umut ışığıdır.’”, X, 23 Mayıs 2026, <https://x.com/mahfildijital/status/2036807884244148280>.

28 Suwayda24, “أعلن الشيخ حكمت الهجري، حل «اللجنة القانونية العليا» في محافظة السويداء، وتكليف القاضي شادي فايز، مرشد بتشكيل مجلس إدارة جديد لإدارة المرحلة الراهنة في المحافظة. ولم يوضح الهجري في بيانه الصفة القانونية أو السلطة التي يستند إليها في حل اللجنة أو تشكيل مجلس إدارة جديد، مما أثار تساؤلات حول شرعية هذه الخطوة في ظل التوترات الإدارية والأمنية التي تشهدها المحافظة. يُشار إلى أن «اللجنة القانونية العليا» كانت قد سُكّلت في أغسطس/آب ٥٢٠٢ بتوجيه من الهجري نفسه، بهدف إدارة الشؤون الإدارية والأمنية والخدمية في السويداء بعيداً عن الحكومة المركزية في دمشق”، X, 7 Haziran 2026, <https://x.com/suwayda24/status/2041407354130878818>.

29 Charles Lister, “#Suwayda's teachers are on strike amid a leadership vacuum in the Education Directorate. On April 6, #Druze gunmen under Hikmat al-Hijri's command kidnapped & unseated the director & per @suwayda24, Hijri refuses to reinstate him & threatens to fire any teacher still on strike.”, X, 9 Haziran 2026, https://x.com/Charles_Lister/status/2042254205696569539.

30 “Suriye’de Bir Grup Ayrılıkçı Dürzi İsrail Bayraklarıyla Sokağa Çıktı”, *Milliyet*, 11 Nisan 2026.

Buna karşın Ürdün'ün Süveyda'daki yasa dışı oluşumlara karşı sınır kapısını kapalı tutması ve bölgenin insani ihtiyaçlarının Suriye Arap Kızılıay aracılığıyla Şam yönetimi tarafından karşılanması³¹ Hicri'nin bağımsızlık taleplerinin uygulanabilirliği konusunda önemli soru işaretleri doğurmaktadır. Mevcut bölgesel, siyasal ve lojistik koşullar dikkate alındığında söz konusu taleplerin bağımsız bir siyasal yapı oluşturma hedefinden ziyade İsrail ile siyasi bütünleşme arayışı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülebilir.

Bunun yanı sıra Süveyda'da oldukça kısıtlı bir nüfusun yaşadığı ve bu nüfusun tamamının da ayrılıkçı olmadığı bilinmektedir. Demografik gerçeklik de göz önünde bulundurulduğunda ve söz konusu Dürzi yapının hareket tarzı incelendiğinde hedefin İsrail'in uzun vadede bölgede işgalini genişletmesi halinde –tıpkı Golan'da olduğu gibi– Süveyda'nın da işgalin bir parçası olmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır. İsrail'in Golan/Kuneytra hattında işgalini genişletmesi, yıkıcı askeri faaliyetleri, sivil nüfusu göçe zorlayan saldırıları, Suriye ile müzakerelerde Süveyda'ya kara yolunun açılması talebinde bulunması ve Suriye'nin güneyini silahsızlandırılmış bölge olarak nitelendirmesi de yine bu senaryonun hedeflendiğini gösteren başlıca unsurlar olarak görülebilir.

Sonuç olarak Hicri'nin bağımsız devlet talebi, rasyonel ve sürdürülebilir bir egemenlik projesi olmaktan ziyade Süveyda-Golan hattının Suriye'den koparılarak İsrail devletine dahil edilmesine hizmet eden bir girişim olarak değerlendirilebilir. Yine bu doğrultuda olası bir işgal senaryosunda İsrail'in kara operasyonlarını kolaylaştıracak ve bölgesel kontrolü destekleyecek şekilde Dürzi milislerin işlevsel bir araç olarak konumlandırılmasının hedeflendiği de söylenebilir.

31 "Süveyda'ya Yeni Bir Yardım Konvoyu Yola Çıktı", SANA, 21 Ağustos 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://sana.sy/tr/syria/2262834>.

İSRAİL'İN İŞGALİ SÖYLEMSEL MEŞRULAŞTIRMA STRATEJİSİ: GÜVENLİK, TEHDİT VE DÜRZİ HİMAYESİ

27 Kasım 2024-10 Mayıs 2026 arasında Başbakan Netanyahu ve İsrail Savunma Kuvvetlerinin, içinde “Suriye” ifadesi geçen 69 açıklaması incelendiğinde İsrail’in sahadaki askeri genişlemesini yalnızca operasyonel araçlarla değil aynı zamanda sistematik bir söylem mimarisiyle de tahkim etmeye çalıştığı görülmektedir. Bu söylemin merkezinde “güvenlik”, “tehdit”, “terörist unsurlar” ve “Dürzi toplumu” gibi kavramlar yer almakta; böylece Suriye topraklarında yürütülen hava saldırıları, kara operasyonları ve kalıcı askeri konuşlanmalar, kamuoyuna saldırgan bir genişleme stratejisinden ziyade zorunlu bir güvenlik refleksi olarak sunulmaktadır.

Tablo 1. İsrail'in Suriye'ye Yönelik Kullandığı Kavram Seti ve Mahiyeti

Kelime/Kelime Grubu	Tekrarlanma Sayısı	Detaylandırma
Güvenlik/Güvenlik Bölgesi	98	Lübnan, Gazze ve Suriye sınırları hakkında kullanılan bu kavramlar işgali meşru bir zemine oturtma amacıyla tercih edilmektedir.
Terörist/Terörist Unsurlar	96	İsrail saldırılarına karşı pozisyon alan her topluluk için kullanılmaktadır.
Tehdit/Tehdit Unsurları	63	"Tehdit" söylemiyle birlikte İsrail gerçekleştirdiği saldırıları gerekli bir meşru müdafaa olarak kamuoyuna sunarak işgali varoluşsal bir zorunluluk zeminine taşımaktadır.
Dürzi	55	Genel olarak "kardeşlik" ve "terk edilemez" gibi söylemlerle nitelendirilerek operasyonlar insani zorunluluk olarak gösterilmek istenmektedir.

Kaynak: Yazar tarafından açık kaynaklar derlenerek hazırlanmıştır.

Bu kavram seti, İsrail'in Suriye politikasında söylem ile saha pratiği arasında güçlü bir tamamlayıcılık bulunduğunu göstermektedir. İsrailli makamlar açıklamalarında "güvenlik bölgesi", "tampon bölge", "proaktif savunma" ve "Dürzileri koruma" ifadelerini kullanmaktadır. Aslında bunlar işgal, egemenlik ihlali, saldırı ve vekil yapı oluşturma anlamlarına gelmekteyken kavramların bahsi geçen haliyle kullanılması, Tel Aviv'in askeri eylemlerinin anlamını dönüştürme ve işgali perdeleme çabasıdır. Bu yönüyle Tel Aviv, söylemini sahadaki fiili işgali siyaseten kabul edilebilir kılmaya yönelik bir meşrulaştırma aracı olarak kullanmaktadır.

Bu söylemsel dönüşümün en belirgin örneklerinden biri Netanyahu'nun Şubat 2026'daki açıklamasında görülmektedir. Analiz edilen dönemin ilk aşamalarında İsrail'in Suriye'deki varlığı daha çok "geçici güvenlik operasyonu" veya "sınır güvenliği tedbiri" olarak sunulurken Şubat 2026 itibarıyla bu yaklaşım daha kalıcı bir güvenlik doktrini çerçevesine taşınmıştır.³² Böylece sınır ötesinde kurulan askeri varlık, istisnai bir güvenlik önleminden ziyade Tel Aviv'in yeni bölgesel savunma anlayışının organik bir parçası olarak kodlanmıştır. Bu durum İsrail'in Suriye'deki askeri faaliyetlerinin geçici nitelikte olduğu yönündeki iddiaları zayıflatmakta ve daha uzun vadeli bir kontrol arayışını işaret etmektedir.

³² Benjamin Netanyahu, "Remarks by PM Netanyahu at the IDF Bahad 1 Cadets Graduation Ceremony", gov. il, 19 Şubat 2026, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.gov.il/en/pages/event-officers190226>.

Söz konusu kavram setinde öne çıkan ikinci katman “tehdit” ve “terörist unsur” kavramlarının sistematik kullanımıdır. Bu iki kavram İsrail’in Suriye’deki askeri eylemlerini münferit güvenlik operasyonları olmaktan çıkararak daha geniş bir varoluşsal mücadele anlatısının parçası haline getirmektedir. Böylece İsrail, sahadaki farklı aktörleri birbirinden ayırştırmak yerine geniş bir tehdit havuzu içinde toplamakta; bu da askeri müdahalenin sınırlarını belirsizleştirmektedir. Bu yaklaşımla başta ABD olmak üzere tüm ülkelerin tanıdığı meşru bir yönetime bağlı güvenlik unsurlarını da tehdit ve terörist unsur parantezine almaktadır.

Üçüncü ve raporun bütünü açısından en kritik söylem alanlarından biri de Dürzi meselesidir. Netanyahu’nun açıklamalarında Dürzi toplumuna yönelik yoğun vurgular yapılması ve bu vurguların “kardeşlik”, “kan bağı”, “sahip çıkma” ve “terk etmeme” gibi duygusal ifadelerle desteklenmesi, İsrail’in Süveyda merkezli politikasını insani sorumluluk çerçevesine yerleştirme çabasını göstermektedir. Ancak bu söylem sahadaki gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde korumacı bir dilin oldukça ötesindedir. Nitekim Dürzi meselesi İsrail açısından Suriye’nin güneyinde nüfuz alanını genişletme, Şam yönetiminin egemenlik kapasitesini sınırlandırma ve Süveyda-Golan hattında yeni bir işgal sahası oluşturma şeklinde işlev görmektedir.

İsrail’in Dürzi söylemi iki yönlü işlev üstlenmektedir. İlk olarak İsrail kamuoyuna ve uluslararası çevrelere Suriye’ye müdahalenin insani bir gerekçeye dayandığı mesajı verilmektedir. İkinci olarak Şam yönetiminin Süveyda üzerindeki otorite inşa çabaları gayrimeşru veya tehditkar bir eylem gibi sunulmaktadır. Bu çerçeve Suriye devletinin kendi toprakları üzerinde güvenlik ve asayiş tesis etme hakkını tartışmalı hale getirirken İsrail’in sınır ötesi müdahalelerini “azınlıkları koruma” iddiası üzerinden meşrulaştırmaktadır. Dolayısıyla Dürzi söylemi, İsrail’in Suriye politikasında yalnızca toplumsal bir başlık değil aynı zamanda askeri ve diplomatik baskılar üretme mekanizması olarak nitelendirilebilir.

Bu söylem yapısı Şam-Tel Aviv müzakerelerinin seyrini anlama bakımından da önemlidir. Tel Aviv’in açıklamalarında öne çıkan güvenlik bölgesi, terörist unsurlar, tehdit ve Dürzileri muhafaza etmeye yönelik kavramlar, müzakere masasında da İsrail’in temel yaklaşımını belirleyen unsurlar olarak öne çıkmaktadır. İsrail, müzakere sürecini 1974 Kuvvetlerin Ayırıştırılması Anlaşması’nın yeniden işler hale getirilmesi veya 8 Aralık 2024

öncesi statükoya dönüş olarak değil sahada oluşturduğu yeni fiili durumun diplomatik zeminde kabul ettirilmesi olarak ele almaktadır. Bu nedenle İsrail'in söylemi, müzakerelerdeki maksimalist taleplerinin siyasi arka planını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak İsrail'in Suriye'ye yönelik resmi söylemi güvenlik, tehdit ve insani sorumluluk kavramları etrafında örülen çok katmanlı bir meşrulaştırma mekanizmasına dayanmaktadır. Kavramsal ikame yoluyla işgal ve egemenlik ihlali görünmez kılınmakta, tehdit söylemiyle askeri müdahaleler zorunlu savunma refleksi olarak sunulmakta ve Dürzilerin himayesi söylemiyle de Suriye'nin güneyine yönelik müdahale insani bir sorumluluk görüntüsü altında yeniden çerçevelenmektedir. Bu tablo İsrail'in Suriye politikasında söylemin, sahadaki askeri gerçekliği açıklamaktan ziyade perdeleyen, normalleştiren ve diplomatik zeminde kabul edilebilir hale getirmeye çalışan bir araç olarak işlediğini göstermektedir.

ABD’NİN ARA BULUCULUĞUNDA SURIYE-İSRAİL MÜZAKERELERİ

Ahmed Şara 8 Aralık devrimine giden süreçte ve sonrasında devrimin lideri gibi uluslararası topluma yönelik güven telkin eden açıklamalarla ülkeyi yönetmeye talip olduklarını ortaya koymuştur. Özellikle Türkiye’nin Şara ve ekibini sahiplenmesi; ilk olarak MİT Başkanı İbrahim Kalın’ın ve ardından Dışişleri Bakanı Hakan Fidan’ın ülkeyi ziyaretleri ve adeta Şara’yı devrimin fiili lideri olarak görmeleri yeni yönetimi meşrulaştırıcı ilk uluslararası temaslar olmuştur. Türkiye bu süreçte yalnızca yeni yönetimi sahiplenmekle kalmamış aynı zamanda başta ABD olmak üzere tüm dünyanın da yeni yönetimle ilişki kurmasını öncelemiş ve bu hususta kritik ara buluculuk rolleri üstlenmiştir.

Böylesine kritik bir sürecin ardından Şara yönetimi uluslararası toplum tarafından kısa sürede tanınır bir pozisyona kavuşmuştur. Washington ilk günlerde daha temkinli bir yaklaşım sergilese de Tom Barrack’ın Suriye özel temsilcisi olarak atanmasıyla birlikte Şam üzerinde en etkili aktörlerden biri konumuna gelmiştir. Şam yönetimi açısından da ABD; uluslararası yaptırımların kaldırılması, SDG/YPG sorununun yönetimi ve İsrail başlıklarında birlikte çalışılması kaçınılmaz aktörlerin başında görülmüştür. Yine bu hususta Ankara da Şam yönetimini Tel

Aviv ile diyalog kurma hususunda teşvik eden aktörler arasında yer almıştır. Böylesine bir çevresel ortamda Suriye ile İsrail arasında kısa sürede ilk temaslar başlamış, Şara da 7 Mayıs 2025'teki açıklamasında Tel Aviv ile dolaylı olarak temasların bulunduğunu kabul etmiştir.³³

2025'in ilk yarısında ortaya çıkan müzakere trafiği doğrudan bir normalleşme sürecinden ziyade sahadaki yeni güç dengesinin diplomatik zeminde test edildiği bir aşama olarak okunmalıdır. Washington'ın sürece müdahil olma düzeyi 23 Mayıs 2025'te Barrack'ın ABD'nin Suriye özel temsilcisi olarak atanmasıyla kurumsal bir nitelik kazanmıştır.³⁴ Nisan ve Mayıs aylarında Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) ara buluculuğunda gizli-dolaylı temasların yürütüldüğü ve ardından güvenlik yetkilileri arasında sınır güvenliği odaklı doğrudan görüşmelerin yapıldığı yönündeki haberler, taraflar arasında sınırlı bir temas kanalının açıldığını göstermiştir. Ancak bu kanal İsrail'in saldırılarını sınırlandıran bir mekanizmaya dönüşmemiş; aksine İsrail, diplomatik temasların sürdüğü dönemde askeri baskısını artırarak müzakere masasını sahadaki üstünlüğü üzerinden şekillendirmeye çalışmıştır. Tablo 2'de Suriye ile İsrail arasındaki görüşme trafiği ve söz konusu müzakerelere ilişkin önemli notlar derlenmiştir.

Tablo 2. Suriye-İsrail Görüşmeleri (2025-2026)			
Dönem/Tarih	Yer	Görüşme Türü	Kısa Not
Nisan 2025	Bilinmiyor	Gizli-dolaylı temas	Şara'nın BAE ziyareti sonrası güvenlik/istihbarat kanalı açıldığı ve görüşmenin sınır güvenliği odaklı gerçekleştiği iddia edildi. ³⁵
Mayıs 2025	Bilinmiyor	Doğrudan temas	Sınır gerilimini azaltmak için güvenlik yetkililerinin Mayıs'ta birden fazla görüşme gerçekleştirdiği bildirildi. ³⁶

33 "Syria's al-Sharaa Confirms Indirect Talks with Israel amid Soaring Tensions", Al Jazeera, 7 Mayıs 2025.

34 Alexandra Koch, "US Ambassador Barrack Named Special Envoy to Syria amid Sanctions Relief Plan", Fox News, 23 Mayıs 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.foxnews.com/politics/us-ambassador-barrack-named-special-envoy-syria-amid-sanctions-relief-plan>.

35 Timour Azhari ve Suleiman Khalidi, "UAE Mediating Secret Talks between Israel and Syria, Sources Say", Reuters, 7 Mayıs 2025.

36 Timour Azhari ve Suleiman Khalidi, "Syria and Israel in Direct Talks Focused on Security, Sources Say", Reuters, 27 Mayıs 2025.

12 Temmuz 2025	Bakü	Bildirilen temas	Şara'nın Bakü ziyareti sırasında Suriyeli ve İsraili yetkililerin Esed sonrası Suriye coğrafyasının güvenlik durumunu ele aldığı bildirildi. ³⁷
24 Temmuz 2025	Paris	ABD'nin ara buluculuğu (Dermer-Şeybani-Barrack)	2000 yılından itibaren gerçekleştirilen ilk resmi üst düzey görüşmede Süveyda krizi sonrası gerilimi düşürmeye yönelik konular ele alındı. ³⁸
Temmuz 2025 sonu	Bakü	Güvenlik toplantısı	Süveyda, İsrail saldırıları ve çatışmasızlık başlıkları ele alındı. ³⁹
19 Ağustos 2025	Paris	ABD'nin ara buluculuğu (Dermer-Şeybani-Barrack)	1974 Kuvvetlerin Ayrıştırılması Anlaşması ve Suriye'nin güneyinin güvenliği meseleleri görüşüldü. ⁴⁰
17 Eylül 2025	Londra	ABD'nin ara buluculuğu (Dermer-Şeybani-Barrack)	İsrail'in güvenlik anlaşmasını Suriye aleyhine revize eden planı tartışıldı. ⁴¹
26 Eylül 2025 haftası	Bilinmiyor	Süreç askıya alınması	İsrail'in Süveyda'ya "insani koridor" talebinin Suriye tarafından doğrudan egemenlik ihlali olarak değerlendirilmesi sürecin askıya alınmasına sebebiyet verdi. ⁴²
5-6 Ocak 2026	Paris	ABD'nin ara buluculuğu (Dermer-Şeybani-Barrack)	Görüşmeler yeniden başladı; Suriye hükümeti, İsrail'in 8 Aralık 2024 öncesi hatlara çekilmesini talep etti. ⁴³
6 Ocak 2026	Paris	Sonuç/mekanizma	Güvenlik, istihbarat ve ticari konular için ABD'nin ara buluculuğunda ortak bir iletişim mekanizmasının kurulması kararlaştırıldı. ⁴⁴

Kaynak: Yazar tarafından açık kaynaklar derlenerek hazırlanmıştır.

37 "Syrian, Israeli Officials Meet in Baku: Diplomatic Source in Damascus", Al Arabiya, 13 Temmuz 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2025/07/13/syrian-israeli-officials-meet-in-baku-diplomatic-source-in-damascus->.

38 Rabia İclal Turan, "US Says Dialogue, De-escalation Achieved in Paris Meeting between Syria, Israel", Anadolu Ajansı, 25 Temmuz 2025.

39 "Syria's FM to Hold Meeting in Baku with Israeli Minister, Travel to Moscow", *The Arab Weekly*, 31 Temmuz 2025.

40 Mohammad Sio, "Syrian, Israeli Officials Hold Talks in Paris on De-escalation Measures", Anadolu Ajansı, 20 Ağustos 2025.

41 "Netanyahu'nun Güvenlik Anlaşması Teklifi: Suriye, İsrail'in İran'a Saldırıları için Hava Koridoru Olsun", The Cradle Türkiye, 17 Eylül 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://thecradleturkiye.com/articles/netanyahunun-guvenlik-anlasmasi-teklifi-suriye-israilin-irana-saldirilari-icin-hava-koridoru-olsun>.

42 Maya Gebeily, "Israel-Syria Talks Hit Snag over Humanitarian Corridor, Sources Say", Reuters, 26 Eylül 2025.

43 "Israel, Syria to Set up Communication Mechanism after US-Mediated Talks", Reuters, 6 Ocak 2026.

44 Merve Aydoğan, "Syria, Israel Agree to Set up Joint Coordination Mechanism During US-Backed Paris Talks", Anadolu Ajansı, 6 Ocak 2026.

Temmuz 2025, müzakere hattının ilk ciddi kırılma noktası olmuştur. Şara'nın Bakü ziyareti sırasında Suriyeli ve İsraili yetkililerin Esed sonrası güvenlik düzenini ele aldığına dair bilgiler taraflar arasındaki temasların artık daha görünür hale geldiğini ortaya koymuştur.⁴⁵ 24 Temmuz'da Paris'te Ron Dermer, Esad Şeybani ve Tom Barrack'ın katılımıyla gerçekleşen görüşme ise 2000 yılından bu yana yapılan ilk resmi üst düzey temas olarak öne çıkmıştır.⁴⁶

Aynı dönemde Bakü'de yapılan güvenlik görüşmelerinde Süveyda, İsrail saldırıları ve çatışmasızlık başlıkları ele alınmıştır. Buna rağmen İsrail'in Süveyda krizi sırasında Suriye'nin güneyinden Şam'a uzanan hatta gerçekleştirdiği hava saldırıları, Tel Aviv'in diplomasiye bir uzlaşma zemini olarak değil askeri baskının tamamlayıcı unsuru olarak yaklaştığını göstermiştir. İsrail, Dürzi dosyasını hem Şam yönetimi üzerinde baskı üretmek hem de Suriye'nin güneyinde fiili kontrol alanını genişletmek için işlevsel bir araç haline getirmiştir.

19 Ağustos 2025'te Paris'te yapılan görüşmelerde 1974 Kuvvetlerin Ayırıştırılması Anlaşması ve Suriye'nin güneyinin güvenliği meseleleri ele alınmıştır.⁴⁷ Bu temas taraflar arasındaki iletişim kanalının devam ettiğini göstermesi bakımından önemli olmakla birlikte bağlayıcı bir sonuç üretmemiştir. Nitekim aynı dönemde İsrail'in kara operasyonları, köy baskınları ve sınır ihlalleri ekseninde baskılarını artırması, sahadaki askeri gerçekliğin diplomatik süreçten daha belirleyici hale geldiğini ortaya koymuştur. Bu aşamada Şam yönetiminin temel pozisyonu 1974 hattına dönüş ve egemenlik ilkesinin korunması olurken Tel Aviv'in yaklaşımı ise mevcut anlaşmayı kendi güvenlik ihtiyaçları doğrultusunda revize etme ve Suriye'nin güneyinde daha geniş bir denetim alanı oluşturmaya dayanmıştır.

17 Eylül 2025'te gerçekleşen Londra görüşmeleri tarafların pozisyonları arasındaki yapısal farkı daha açık biçimde görünür kılmıştır. İsrail'in gündeme getirdiği yeni güvenlik düzeni, Suriye aleyhine revize edilmiş bir çerçeve

45 "Suriye-İsrail Bugün Bakü'de Yeni Bir Görüşme Gerçekleştirecek", *Şarkul Avsat*, 31 Temmuz 2025; "Israeli and Syrian Officials Discuss Coordination between Countries at Baku Meeting: Report", *The Times of Israel*, 12 Temmuz 2025.

46 Mişel Ebu Necm, "ABD'nin Desteğiyle Çeyrek Asır Sonra Üst Düzey Suriye-İsrail Görüşmesi", *Şarkul Avsat*, 26 Temmuz 2025.

47 Muhammed Karabacak ve Ömer Koparan, "Suriye Dışişleri Bakanı Şeybani, Paris'te İsrail Stratejik İşler Bakanı Dermer ile Görüştü", *Anadolu Ajansı*, 20 Ağustos 2025.

olarak değerlendirilmiş; özellikle Süveyda’ya uzanan güvenlik ya da “insani koridor” talebi Şam tarafından doğrudan egemenlik ihlali olarak görülmüştür.⁴⁸ Bu nedenle süreç Eylül sonunda askıya alınmıştır.⁴⁹ Bu tablo İsrail’in müzakereleri sınır güvenliğini sağlamaya yönelik teknik bir başlık değil Suriye’nin güneyinde kalıcı bir nüfuz alanı oluşturma’nın bir aracı olarak ele aldığını göstermektedir.

5-6 Ocak 2026 arasında Paris’te yeniden başlayan görüşmelerde Suriye hükümeti, İsrail’in 8 Aralık 2024 öncesi hatlara çekilmesi talebini gündeme getirmiştir. Görüşmeler sonucunda ABD’nin ara buluculuğunda güvenlik, istihbarat ve ticaret başlıklarını kapsayan ortak bir iletişim mekanizmasının kurulması kararlaştırılmıştır.⁵⁰ Bu mekanizma, taraflar arasında sınırlı ve kontrollü bir iletişim hattı oluşturma bakımından önemlidir. Ancak İsrail’in aynı dönemde kara saldırıları ve sınır ihlallerini sürdürmesi bu mekanizmanın henüz caydırıcı ve bağlayıcı bir niteliğe ulaşmadığını göstermiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde 2025-2026 dönemindeki Suriye-İsrail temasları kapsamlı bir barış sürecinden ziyade çatışmayı yönetmeye dönük kırılğan bir diplomatik kanal olarak tanımlanabilir. Bu süreçte Suriye askeri karşılık vermekten kaçınarak ABD, Türkiye ve bölgesel aktörler üzerinden İsrail baskısını sınırlandırmaya çalışmıştır. Buna karşılık İsrail ise müzakere süreçlerini sahadaki askeri hareketliliğini durdurmak için değil Suriye’nin güneyinde oluşturduğu fiili durumu diplomatik zeminde kabul ettirmek amacıyla kullanmıştır. Bu nedenle mevcut müzakere hattı taraflar arasında gerçek bir normalleşme üretmekten uzak görünmektedir. İsrail’in saldırgan tutumu ve güvenlik gerekçesiyle işgal alanını genişletme yaklaşımı devam ettiği sürece Şam-Tel Aviv diplomasisinin kısa vadede kalıcı bir barışa dönüşmesi düşük bir ihtimal olarak değerlendirilebilir.

48 Maya Gebeily, “Exclusive-Israel-Syria Talks Hit Snag over Humanitarian Corridor, Sources Say”, Al-Monitor, 26 Eylül 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.al-monitor.com/originals/2025/09/exclusive-israel-syria-talks-hit-snap-over-humanitarian-corridor-sources-say>.

49 Gebeily, “Exclusive-Israel-Syria Talks Hit Snag over Humanitarian Corridor, Sources Say”.

50 Mustafa Deveci, “ABD’nin Ankara Büyükelçisi, Suriye ile İsrail Arasındaki Görüşmenin ‘Çığır Açıcı’ Olduğunu Söyledi”, Anadolu Ajansı, 7 Ocak 2026.

ŞAM'IN TEL AVİV'İN İŞGAL SİYASETİNE KARŞI İZLEDİĞİ YOL: ÜÇ TEMEL YAKLAŞIM

8 Aralık devrimi ve takip eden dönemde yeni Şam yönetiminin en büyük dış tehdidi şüphesiz İsrail haline gelmiştir. Hem işgal sahasının genişletilmesi hem de Süveyda'da Dürzi ayrılıkçıların muhafaza edilmesi gerekçesiyle direkt olarak Şam hükümetinin hedef alınması bu durumun en açık örneği olarak ortada durmaktadır. İsrail'in bu denli saldırganlığına rağmen Şara yönetiminin askeri adım atmaktan imtina etmesi çeşitli siyasi tartışmalara yol açmıştır. Ancak yaygın kanaat, yeni yönetimin İsrail ile mücadele edebilecek bir kapasiteden yoksun olması nedeniyle çatışma yerine ara bulucular aracılığıyla Tel Aviv'i dizginlemeyi hedeflediği yönündedir. Bu doğrultuda yeni yönetimin birbirini takip eden ve tamamlayan üç farklı plan üzerinde durduğu değerlendirilmektedir.

ABD ile Yakınlaşarak İsrail'i Sınırlamak: Şara yönetimi, devrimin ilk günlerinden itibaren stratejik hedef olarak uluslararası tanınmayı ve tüm yaptırımların kaldırılmasını hedef olarak belirlemiş, bu yönde de ABD ile yakın ilişkiler kurmayı benimsemiştir. Başkan Donald Trump ile özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan aracılığıyla kurulan lider diplomasisinden Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack ile başta Suriye'nin toprak bütünlüğünün muhafa-

za edilmesi olmak üzere siyasi yaklaşımların örtüşmesine ve özellikle enerji yatırımlarında ABD'li şirkete alan açılmasına kadar yeni yönetim, Washington ile ilişkilerini geliştirmiştir. Bu durumun temelinde ilk olarak uluslararası tanınırlık, yaptırımların kaldırılması, SDG/YPG sorununun çözümü ve İsrail'in ülkeye yönelik saldırılarının sınırlandırılmasının olduğu söylenebilir. Bugün gelinen noktada bu stratejinin kısmen başarılı olduğu ve İsrail'in de görece sınırlandırıldığı iddia edilebilir.

Savunma Kapasitesini Türkiye ile Birlikte İnşa Etmek: Suriye'de yeni dönemin en büyük mücadele alanlarından birisi devletin yeniden inşası ve özellikle devrim sonrası dönemde tamamen baştan dizayn edilen güvenlik kurumlarıdır. Ordu, polis, jandarma ve istihbarat kurumlarının yeniden organize edilmesi hem ülke içinde güvenliğin sağlanması hem de dış tehditlere karşı daha sağlam bir savunma kapasitesinin oluşturulması açısından kritik önem taşımaktadır. Nitekim en büyük dış tehdit olarak İsrail'in belirttiği bir ortamda Suriye ordusu İsrail'e karşı kapasite inşası arayışındadır. Bu doğrultuda kurumların yapılandırılması hedeflenirken öte yandan Lübnan'ın güneyinde İsrail işgaline karşı Hizbullah'ın kullandığı savunma araçları başta olmak üzere ABD/İsrail-İran savaşı yakından takip edilmektedir. Tüm bunların yanı sıra özellikle Türkiye'nin başta S/İHA teknolojileri olmak üzere savunma sanayii ürünlerinden alımlar yapılmaktadır. Yine Türkiye'nin ülkenin hava savunmasını inşa etmesi yönünde de talepler bulunduğu gibi Humus'taki T4 Üssü'nün bu kapsamda Türkiye'ye tahsis edilmesi yönünde ciddileşen iddiaların ardından İsrail'in bu üssü hedef aldığı bilinmektedir.⁵¹ Bu noktada bir ikilemin ortaya çıktığı söylenebilir: Şam yönetimi İsrail'e karşı Türkiye'ye alan açarak çözüm üretmeyi istese de İsrail'in ise Türkiye'nin Suriye'deki varlığını tehdit olarak kodlaması süreci çıkmaza götürmektedir. Devrim sonrası süreçte takip edilen çizgiye bakıldığında İsrail'in Suriye'deki yıkıcı faaliyetleri hususunda Türkiye'nin temkinli bir yaklaşıma sahip olduğu ve çatışmadan kaçınan adımları takip ettiği ifade edilebilir.

Uluslararası Yatırımlarla Caydırıcılık Üretmek: Şam yönetimi devrimin ilk anlarından itibaren Suriye'nin tüm dünyayla entegre bir ülke olarak varlık gösterebilmesine yönelik bir dış politika stratejisi izlemiştir. Şara bu doğrultuda Ankara'dan Washington'a, Londra'dan Moskova'ya, Paris'ten Ri-

51 "Turkey and Israel Seek De-escalate Tensions Their Competition over Syria", *The Arab Weekly*, 5 Nisan 2025.

yad'a kadar tüm dünya başkentlerinin kabul ettiği ve iş birliğine açık olduğu bir lider konumuna gelmiştir. Yine bu başkentlerin önemli bir bölümüyle Suriye'ye yatırım getirme ya da geçmişten gelen kontratlarını hayata geçirmeye yönelik bir siyaset izlemiştir. Bu kapsamda enerji, liman, altyapı veya yeniden inşaya yönelik somut yatırım anlaşmaları yapılmaya başlanmıştır. Suriye'nin bu doğrultuda ABD, Katar ve Türkiye ile enerji iş birliği yaptığı,⁵² Azerbaycan'dan doğal gaz temin ettiği,⁵³ Fransa ile liman işletmeciliği alanında iş birliğinde bulunduğu,⁵⁴ Rusya'dan savunma sanayii ürünleri tedarik ettiği ve Suudi Arabistan ile milyarlarca dolarlık yeni inşaat projeleri⁵⁵ başlattığı bilinmektedir. Bu siyaset ülkeyi yeniden dünyaya entegre etme ve refahı artırmanın bir yolu olmakla birlikte İsrail saldırganlığına karşı uluslararası baskı unsurlarını hayata geçirebilmeyi de hedeflemektedir.

52 Duygu Alhan, "Suriye'nin Enerji Sektörüne 7 Milyar Dolarlık Yatırımda Uygulama Aşamasına Geçildi", Anadolu Ajansı, 6 Kasım 2025.

53 "Azerbaycan Gazının Türkiye Üzerinden Suriye'ye İhracatı Başladı", SOCAR Türkiye, 2 Ağustos 2025, erişim 17 Temmuz 2026, <https://www.socar.com.tr/basin-bultenleri/azerbaycan-gazinin-turkiye-uzerinden-suriye-ye-ihracati-basladi>.

54 "Suriye, Adra ve Halep Limanları için Fransız Şirketle Anlaştı", SANA, 19 Mayıs 2026, erişim 17 Temmuz 2026, <https://sana.sy/tr/economy/2298507>.

55 Ömer Bedevi, "Suudi Arabistan, Suriye'de Yüzlerce Kalkınma Projesi Başlatıyor", *Şarkul Avsat*, 8 Eylül 2025.

SONUÇ

Bu rapor, 8 Aralık 2024 devriminin ardından şekillenen yeni Suriye siyasi tablosunun İsrail tarafından nasıl algılandığını; bu algının askeri, diplomatik ve söylemsel düzlemlerde nasıl bir stratejiye dönüştürüldüğünü ortaya koymaktadır. İç savaş boyunca zayıflatılmış bir Esed rejimini tolere eden Tel Aviv'in, Şara liderliğindeki yeni yönetimi ontolojik bir tehdit olarak kodladığı ve bu yaklaşımın keskin bir siyasa kırılmasına zemin hazırladığı rapor boyunca sağlanan verilerde görülmektedir. Esed rejimi iktidarında (2013-2024) 380 hava saldırısı gerçekleştiren İsrail'in devrim sonrası tek yılda bini aşan hava saldırısı icra etmesi bu dönüşümün en somut göstergesi olarak öne çıkmaktadır.

Raporun ana argümanı şu şekilde çerçevelenebilir: İsrail, devrim sonrası dönemde yeni Suriye yönetimini hem ontolojik bir tehdit hem de yeni işgaller için meşru bir bahane olarak görmektedir. Bu çerçevede Tel Aviv, Golan Tepeleri'nden başlayarak tampon bölgeyi de aşan kara işgalini genişletirken kuzeyde Hermon Dağı'nda kalıcı bir varlık tesis etmiştir. Buna paralel olarak Suriye'nin güneyini silahsızlandırılmış bölge ilan etmesi, Kuneytra kırsalında baskın ve gözaltı faaliyetleri yürütmesi ve sivil nüfusu göçe zorlayan sistematik saldırılar icra etmesi; İsrail'in bu sahada iddia ettiği geçici güvenlik tedbirlerinin çok ötesine

geçtiğine işaret etmektedir. Tüm bu kara faaliyetleri, gelecekte gerçekleştirilebilecek olası bir işgalin zeminini hazırlamaya yönelik sistematik bir strateji olarak değerlendirilebilir.

Bu stratejinin en kritik bileşenlerinden biri ise Süveyda merkezli Dürzi milislerin Hikmet Hicri aracılığıyla araçsallaştırmasıdır. Hicri liderliğindeki milis yapıların silahlandırılması, finansmanlarının sağlanması⁵⁶ ve İsrail'in "koruma şemsiyesi" altına alınması; Süveyda-Golan hattında yeni bir jeo-politik denklem oluşturmaktadır. İsrail bir yanda Golan'ı aşan işgalini genişletirken diğer yanda Dürzi milis grupları araçsallaştırarak Şam'ın kendi toprakları üzerindeki egemenlik kapasitesini kısıtlamaktadır. Hicri'nin Şam ile uzlaşmaz bir tavır sergileyerek bağımsızlık talep etmesi, Dürzi milislerin Şam'a yakın grupları tasfiye etmesi ve bizzat Tel Aviv'in politikalarını destekler nitelikte açıklamalar yapması; bu yapının İsrail'in uzun vadeli işgal hesaplarıyla örtüşen bir çıkış noktası olarak konumlandırıldığını tescil etmektedir. Cebel Başan projesiyle başlayan isimlendirme dönüşümünden yerleşimci grupların sahaya inmesine dek uzanan faaliyetler, Golan'dan Süveyda'ya uzanan bölgenin uzun vadede bir işgale sahne olabileceğine dair ciddi işaretler taşımaktadır.

İsrail'in sahadaki bu ilerleyişini meşrulaştıran söylemsel mekanizma da aynı işlevi görmektedir. Netanyahu yönetiminin Suriye'ye ilişkin açıklamalarında "güvenlik bölgesi", "terörist unsurlar" ve "Dürzi kardeşlerimizi korumak" gibi kavramları sistematik biçimde kullanması, askeri eylemlerini kamuoyuna saldırgan bir yayılma stratejisi değil zorunlu bir güvenlik refleksi şeklinde sunma amaçlarına hizmet etmektedir. Bu kavramsal ikame; işgali meşrulaştırma amacı taşımakta, egemenlik ihlallerini görünmez kılmakta ve Dürzi araçsallaştırmasını insani bir sorumluluk yükü olarak yeniden çerçevelemektedir. Ancak tüm bu çabaların İsrail'in Gazze'de yürüttüğü soykırıma varan yıkım süreci, Lübnan ve İran'a yönelik başlattığı savaşların ardından ne derece tesirli olduğu oldukça tartışmaya açıktır.

Buna karşılık Şam yönetimi doğrudan askeri çatışmadan kaçınarak üç katmanlı bir stratejiyle İsrail baskısını yönetmeye çalışmaktadır. İlk katman ABD ile yakınlaşma ekseninde şekillenmektedir. Şara, Cumhurbaşkanı Er-

56 Muvaffak Muhammed, "الحرس الوطني" في السويداء، *Şarku'l Awsat*, 23 Haziran 2026, erişim 17 Temmuz 2026, <https://aawsat.com/-فك-ارتباط-١٠٦٧٨٢٥-العربي/المشرق-العربي> و.تنصل-غير-معلن-لفصائل-الحرس-الوطني-في-السويداء.

doğan'ın ara buluculuğundan yararlanarak Trump yönetimiyle kurulan lider diplomasisini işlevsel kılmış ve Barrack ile geliştirilen ilişkileri İsrail saldırılarına karşı koyma mekanizmasına dönüştürmeye çalışmıştır. İkinci katman savunma kapasitesi inşasıdır. Suriye ordusu yeniden yapılandırılırken Hizbullah'ın Lübnan'da yürüttüğü asimetrik direniş yakından takip edilmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin başta S/İHA teknolojileri olmak üzere savunma sanayii ürünlerinin alımı hızlandırılırken ordunun asimetrik savunma araçlarıyla donatılması hedeflenmektedir. Üçüncü katman ise uluslararası yatırımların ülke sathına yayılması ve yatırım sahibi ülkelerin Tel Aviv'e karşı etki üretmelerinin sağlanması siyasetidir.

Tüm bunlara rağmen Şam'ın direniş stratejisinin sınırları bulunmaktadır. İsrail'in Temmuz 2025'te Suriye Savunma Bakanlığı ve Halk Sarayı'nı hedef alan saldırılarına dahi müteakibliyet uygulayamaması Tel Aviv'in sahadaki hareket alanını daha da genişletmesine imkan vermektedir. İran ve Hizbullah ile savaşına rağmen İsrail 2026'da da Suriye'ye yönelik özellikle karadan saldırılarını sürdürmektedir. Bu durum İsrail'e yönelik uluslararası baskı mekanizmalarının yeterli düzeyde çalışmadığını ortaya koymaktadır. Söz konusu kaotik ortamda ve İsrail'in sınırlarını tamamen belirsizleştirdiği bir süreçte İsrail-Suriye müzakerelerinin kısa vadede kalıcı bir ateşkese dönüşme olasılığı oldukça düşük görünmektedir.

Sonuç itibarıyla İsrail'in Golan'dan Süveyda'ya uzanan hat üzerinde yürüttüğü söylemsel meşrulaştırma, askeri baskı oluşturma, yerel halkı umutsuzluğa sevk etme, toprakları yaşanmaz kılma ve Dürzi milisleri araçsallaştırma faaliyetleri yeni bir işgal coğrafyasına hazırlık süreci olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Abdullah, Muaz ve d'Hauthuille, Valentin. "Syria: Israeli Airstrikes Reach All-Time High after Assad Regime Falls". ACLED. 19 Aralık 2024. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://acleddata.com/brief/syria-israeli-airstrikes-reach-all-time-high-after-assad-regime-falls>.

Acun, Can ve Görücü, Kutluhan. "Yeni Suriye'de Güvenlik: Yapılanma ve Tehditler". *SETA Analiz*, sayı 455 (Aralık 2025).

Ain Zhalta. "Orta Doğu: Dürzi Toplulukları". Erişim 17 Temmuz 2026. <https://ain-zhalta.com/azdata/images/Druze-Map-Lebanon.webp>.

Al Arabiya. "Syrian, Israeli Officials Meet in Baku: Diplomatic Source in Damascus". 13 Temmuz 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2025/07/13/syrian-israeli-officials-meet-in-baku-diplomatic-source-in-damascus->.

Al Jazeera. "Ceasefire Collapses in Syria's Suwayda as Israel Threatens Escalation". 16 Temmuz 2025.

Al Jazeera. "Syria's al-Sharaa Confirms Indirect Talks with Israel amid Soaring Tensions". 7 Mayıs 2025.

Alhan, Duygu. "Suriye'nin Enerji Sektörüne 7 Milyar Dolarlık Yatırımda Uygulama Aşamasına Geçildi". Anadolu Ajansı. 6 Kasım 2025.

Anadolu Ajansı. “İran’ın Şam’daki Diplomatik Misyonuna ‘İsrail’in Salvarısında’ 2 General Dahil 7 Yetkili Öldü”. 1 Nisan 2024.

Aydoğan, Merve. “Syria, Israel Agree to Set up Joint Coordination Mechanism During US-Backed Paris Talks”. Anadolu Ajansı. 6 Ocak 2026.

Azhari, Timour ve Khalidi, Suleiman. “Syria and Israel in Direct Talks Focused on Security, Sources Say”. Reuters. 27 Mayıs 2025.

Azhari, Timour ve Khalidi, Suleiman. “UAE Mediating Secret Talks between Israel and Syria, Sources Say”. Reuters. 7 Mayıs 2025.

BBC Türkçe. “Suriye Ordusu 7 Yıl Önce İsyanın Başladığı Dera Kentini Geri Aldı”. 12 Temmuz 2018.

Bedevi, Ömer. “Suudi Arabistan, Suriye’de Yüzlerce Kalkınma Projesi Başlatıyor”. *Şarkul Avsat*. 8 Eylül 2025.

Bozan, İbrahim. “Dürzi Lider Hikmet Hicri’den İsim Oyunu: Neyi Hedefliyor?”. Fokus+. 16 Ekim 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.fokusplus.com/siyaset/durzi-lider-hikmet-hicriden-isim-oyunu-neyi-hedefliyor>.

Deveci, Mustafa. “ABD’nin Ankara Büyükelçisi, Suriye ile İsrail Arasındaki Görüşmenin ‘Çığır Açıcı’ Olduğunu Söyledi”. Anadolu Ajansı. 7 Ocak 2026.

Ebu Necm, Mişel. “ABD’nin Desteğiyle Çeyrek Asır Sonra Üst Düzey Suriye-İsrail Görüşmesi”. *Şarkul Avsat*. 26 Temmuz 2025.

El-Din, Menna Alaa vd. “Israel Says Its Troops in Syria will Remain atop Mt Hermon Indefinitely”. Reuters. 28 Ocak 2025.

Enab Baladi. “Suwayda, the ‘National Guard’ Accuses Detainees of ‘Conspiring with Damascus’”. 30 Kasım 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://english.enabbaladi.net/archives/2025/11/suwayda-southern-syria-the-national-guard-accuses-detainees-of-conspiring-with-damascus>.

ETANA Syria. “Güney Suriye’de İsrail”. 21 Ağustos 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. https://cdn.etanasyria.org/file/2025/08/Israel-in-South-Syria_ETANA-scaled.webp?_gl=1vejcu4_gaMTc3NTMxNTQ0NC4xNzg-0MjcyMTQ0_ga_5KFRN2V0R3*czE3ODQyNzc2OTEkbzlkZzEkdDE-3ODQyNzkyNTUkajYwJGwwJGgw.

Gebeily, Maya. “Exclusive-Israel-Syria Talks Hit Snag over Humanitarian Corridor, Sources Say”. Al-Monitor. 26 Eylül 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.al-monitor.com/originals/2025/09/exclusive-israel-syria-talks-hit-snap-over-humanitarian-corridor-sources-say>.

Gebeily, Maya. “Israel-Syria Talks Hit Snag over Humanitarian Corridor, Sources Say”. Reuters. 26 Eylül 2025.

Ghanem, Noureldein. “Israel’s Activity in Golan Heights Buffer Zone Violates 1974 Agreement — UN”. TRT World. 10 Aralık 2024.

Görücü, Kutluhan. “Suveyda Protestolarının Anlamı ve Suriye’nin Geleceği”. *SETA Analiz*, sayı 421 (Haziran 2024).

Hamidi, İbrahim. “2 Years Later, Deal in Southern Syria Draws Worrrying Scenario for Country’s Future”. *Şarkul Avsat*. 29 Eylül 2020.

Hanedar, Faruk. “İsrail Hükümeti İşgal Altındaki Suriye Toprağı Golan’daki Yerleşimleri Genişletmeyi Öngören Kararı Onayladı”. Anadolu Ajansı. 16 Nisan 2026.

Ho, Spencer. “Ex-IDF Chief: Israel Prefers That Assad Stay in Power”. *The Times of Israel*. 11 Aralık 2013.

Karaahmet, Ahmet. Koparan, Ömer ve Mercan, Ahmet Furkan. “Süveyda’da Zorla Yerinden Edilen Bedevi Arap Aileler Tahliye Edildi”. Anadolu Ajansı. 21 Temmuz 2025.

Karabacak, Muhammed ve Koparan, Ömer. “Suriye Dışişleri Bakanı Şeybani, Paris’te İsrail Stratejik İşler Bakanı Dermer ile Görüştü”. Anadolu Ajansı. 20 Ağustos 2025.

Koch, Alexandra. “US Ambassador Barrack Named Special Envoy to Syria Amid Sanctions Relief Plan”. Fox News. 23 Mayıs 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.foxnews.com/politics/us-ambassador-barrack-named-special-envoy-syria-amid-sanctions-relief-plan>.

Khutabi, Redhwan. “Hikmet el-Hicri Süveyda’da Bağımsız Devlet Çağrısını Yineledi”. Fokus+. 5 Eylül 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.fokusplus.com/ozetle/hikmet-el-hicri-Süveydada-bagimsiz-devlet-cagrisini-yineledi>.

Lister, Charles. “#Suwayda’s teachers are on strike amid a leadership vacuum in the Education Directorate...”. X, 9 Haziran 2026. https://x.com/Charles_Lister/status/2042254205696569539.

Lister, Charles. “There’s no freedom of expression or of the press in #Suwayda. If you dissent from the view of Hijri’s militias...”. X, 2 Nisan 2026. https://x.com/Charles_Lister/status/2039702070320632023.

Muvaffak, Muhammed. “فك ارتباط و«تنصل» غير معلن لفصائل «الحرس الوطني» في السويداء». *Şarkul Awsat*. 23 Haziran 2026. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://aawsat.com/العالم-العربي/المشرق-العربي/١٠٦٧٨٢٥-فك-ارتباط-وتنصل-غير-معلن-لفصائل-الحرس-الوطني-في-السويداء>.

Mahfil. “Dürzi milis lideri Hikmet el Hicri, İran'a karşı savaşta İsrail'e desteğini açıkladı...”. X, 23 Mayıs 2026. <https://x.com/mahfildijital/status/2036807884244148280>.

Mandanoglu, Ömer Faruk. “Suriye-İsrail Sınırındaki Çatışmalarda Ön Plana Çıkan Dürziler Kimdir?”. Anadolu Ajansı. 17 Temmuz 2025.

Mercan, Ahmet Furkan. Koparan, Ömer ve Karabacak, Muhammed. “Suriye Ordusu Süveyda Kentinden Tamamıyla Çekildi”. Anadolu Ajansı. 17 Temmuz 2025.

Mercan, Muhammed Hüseyin. “İsrail'in Esed Rejimi Sonrası Suriye Politikası: Vur, Zayıflat ve Etkisiz Kıl”. İçinde *Yeni Suriye ve Uluslararası Aktörler*. Der. Kemal İnât ve Nebi Miş. SETA Yayınları, 2025.

Milliyet. “Suriye’de Bir Grup Ayrılıkçı Dürzi İsrail Bayraklarıyla Sokağa Çıktı”. 11 Nisan 2026.

Netanyahu, Benjamin. “Remarks by PM Netanyahu at the IDF Bahad 1 Cadets Graduation Ceremony”. Gov.il. 19 Şubat 2026. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.gov.il/en/pages/event-officers190226>.

Reuters. “Israel, Syria to Set up Communication Mechanism after US-Mediated Talks”. 6 Ocak 2026.

SANA. “Saldırganlığı Caydırma Operasyonu... Esad Rejimini Deviren Saatlerin Hikayesi”. 27 Kasım 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://sana.sy/tr/syria/2272316>.

SANA. “Suriye, Adra ve Halep Limanları için Fransız Şirketle Anlaştı”. 19 Mayıs 2026. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://sana.sy/tr/economy/2298507>.

SANA. “Süveyda’da Şeyh Falhut, el-Hicri Bağlantılı Silahlı Grup Tarafından Öldürüldü”. 3 Aralık 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://sana.sy/tr/syria/2272989>.

SANA. “Süveyda’ya Yeni Bir Yardım Konvoyu Yola Çıktı”. 21 Ağustos 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://sana.sy/tr/syria/2262834>.

Şarkul Awsat. “Suriye-İsrail Bugün Bakü’de Yeni Bir Görüşme Gerçekleşirecek”. 31 Temmuz 2025.

Sio, Mohammad. “Syrian, Israeli Officials Hold Talks in Paris on De-escalation Measures”. Anadolu Ajansı. 20 Ağustos 2025.

Sijil Network. “...مايو ٢٠٢٢ نشرت حركة ‘رواد الباشان’ الاستيطانية مشاهد من جبل الشيخ 6”. X, 6 Mayıs 2026. <https://x.com/sijilsy/status/2052107752214778321?s=20>.

Sijil Network. “Suriye’deki İhlal Verileri”. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://sijil-sy.org>.

SOCAR Türkiye. “Azerbaycan Gazının Türkiye Üzerinden Suriye’ye İhracatı Başladı”. 2 Ağustos 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.socar.com.tr/basin-bultenleri/azerbaycan-gazinin-turkiye-uzerinden-suriye-ye-ihracati-basladi>.

Suwayda24. “أعلن الشيخ حكمت الهجري، حل «اللجنة القانونية العليا» في محافظة السويداء...”. X, 7 Haziran 2026. <https://x.com/suwayda24/status/2041407354130878818>.

Syrian Observatory for Human Rights. “Under the Banner of ‘National Guards’ | Al-Suwaidda Factions Announce Formation of ‘Unified National Army’”. 23 Ağustos 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.syria.hr.com/en/368396>.

The Arab Weekly. “Syria’s FM to Hold Meeting in Baku with Israeli Minister, Travel to Moscow”. 31 Temmuz 2025.

The Arab Weekly. “Turkey and Israel Seek De-escalate Tensions Their Competition over Syria”. 5 Nisan 2025.

The Cradle Türkiye. “Netanyahu’nun Güvenlik Anlaşması Teklifi: Suriye, İsrail’in İran’a Saldırıları için Hava Koridoru Olsun”. 17 Eylül 2025. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://thecradleturkiye.com/articles/netanyahu-nun-guvenlik-anlasmasi-teklifi-suriye-israilin-irana-saldirilari-icin-hava-koridoru-olsun>.

The New Arab. “Israel Wanted Syria’s Assad to Remain in Power, Says Turkish FM”. 16 Aralık 2024. Erişim 17 Temmuz 2026. <https://www.newarab.com/news/israel-wanted-syrias-assad-remain-power-says-turkish-fm>.

The Times of Israel. “Israeli and Syrian Officials Discuss Coordination Between Countries at Baku Meeting: Report”. 12 Temmuz 2025.

Turan, Rabia İclal. “US Says Dialogue, De-escalation Achieved in Paris Meeting between Syria, Israel”. Anadolu Ajansı. 25 Temmuz 2025.

KUTLUHAN GÖRÜCÜ

Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun olduktan sonra yüksek lisans eğitimini "Suriye Savaşı Boyunca Türkmenler (2011-2021)" başlıklı teziyle Kocaeli Üniversitesi Siyasi Tarih Ana Bilim Dalı'nda tamamlamıştır. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Bölge Çalışmaları Enstitüsü'nde doktora çalışmasını sürdürmektedir. 2017'de SETA'da stajyer olarak görev almış ve 2018-2024 arasında araştırma asistanı olarak çalışmıştır. Halihazırda SETA Dış Politika Direktörlüğü bünyesinde araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda Suriye Gündemi internet sitesinde şef editörlük sorumluluğunu yürütmektedir. Suriye'ye dair çeşitli dönemlerde kapsamlı saha çalışmaları gerçekleştirmiştir. Çalışma alanları arasında Suriye iç savaşı, devlet dışı silahlı aktörler, PKK/YPG, Türkmenler ve DEAŞ yer almaktadır.

GOLAN'DAN SÜVEYDA'YA: İsrail'in Devrim Sonrası Suriye Politikası

KUTLUHAN GÖRÜCÜ

Bu rapor 8 Aralık 2024 devriminin ardından Suriye'de değişen siyasi statüko karşısında İsrail'in benimsediği yeni askeri, diplomatik ve söylemsel stratejileri verilerle analiz etmektedir. İç savaşın başından itibaren zayıflatılmış bir Esed rejimini tolere eden İsrail, devrim sonrası kurulan Ahmed Şara liderliğindeki yeni yönetimi ontolojik bir tehdit olarak kodlamış ve Suriye politikasında radikal bir kırılmaya gitmiştir. Bu bağlamda hava ve kara saldırılarının niceliği ve niteliği benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşırken Golan Tepeleri'ndeki işgal hattı fiilen genişletilmiştir.

Rapor, İsrail'in Suriye'nin güneyindeki (özellikle Süveyda) Dürzi nüfusu ve Hikmet Hicri liderliğindeki milis güçlerini araçsallaştırarak kendisine müzahir nüfuz ve olası işgal sahası oluşturma çabasına dikkat çekmektedir. Eş zamanlı olarak yürütülen Suriye-İsrail diplomatik müzakereleri Tel Aviv tarafından sahadaki yeni fiili durumu meşrulaştırma aracı olarak kullanılmaktadır. Buna karşılık Şam yönetimi doğrudan askeri çatışmadan kaçınarak ABD ve Türkiye gibi aktörler üzerinden diplomatik dengeleme, devlet ve savunma sanayii kapasitesi inşası ve uluslararası yatırımları ülkeye çekerek uluslararası caydırıcılık üretme eksenli asimetrik bir strateji izlemektedir.